

Den udfordrende brobygning

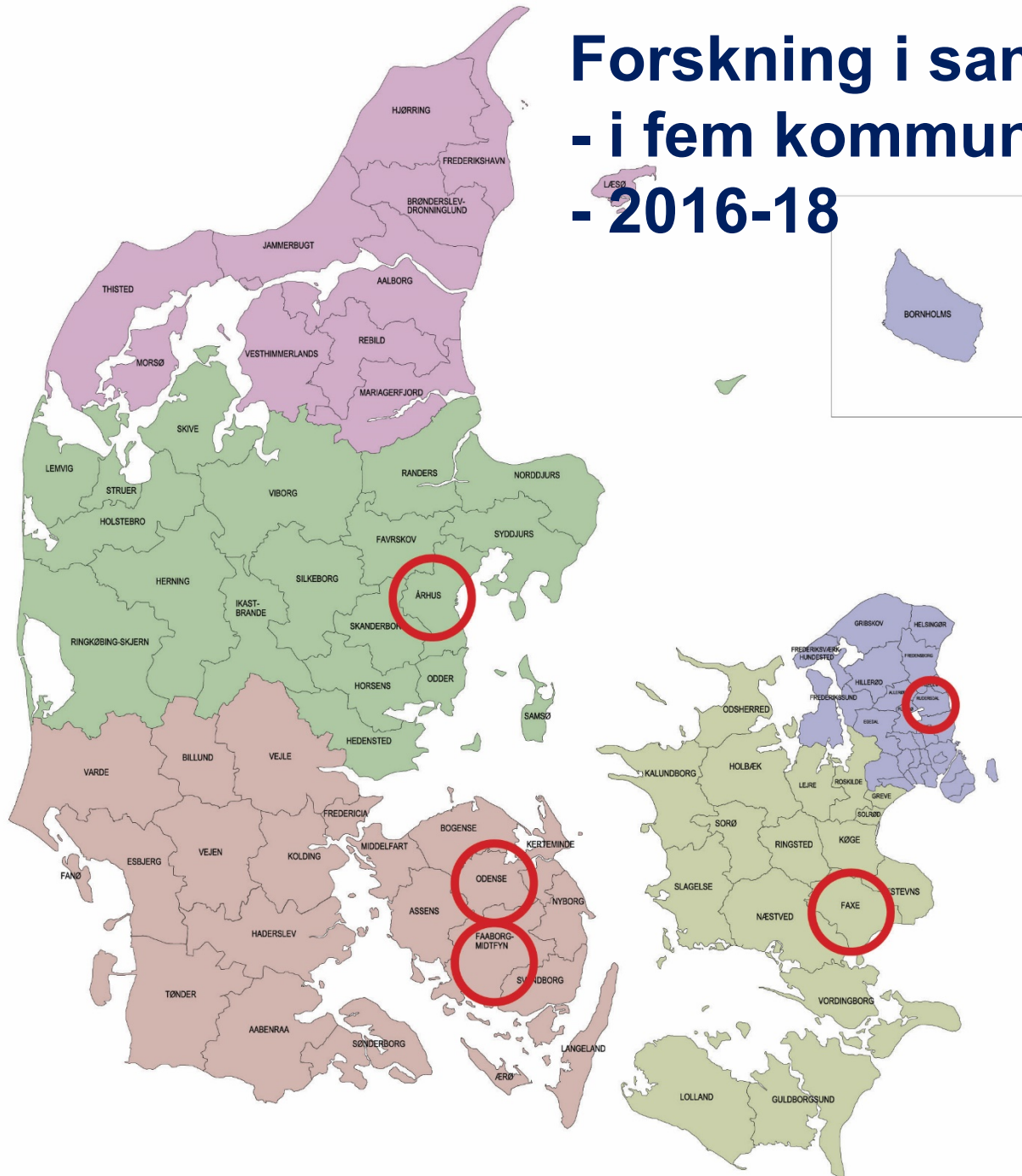
Bjarne Ibsen og Evald Bundgaard Iversen
Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund
Syddansk Universitet

Store kommunale forventninger til

... at foreninger og frivillige kan bidrage til at løse opgaver som kommunerne tager sig af

- Frivillighed
 - Civilsamfund
 - Partnerskaber
 - Medborgerskab
 - Samskabelse
- } Kært barn har mange navne

Forskning i samspillet - i fem kommuner - 2016-18

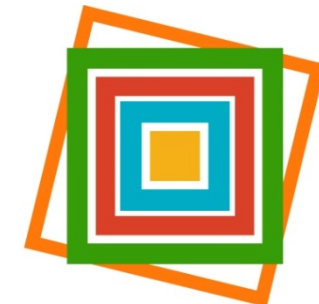
NORDEA
FONDEN

FAABORG-MIDTFYN
KOMMUNE

FAXE KOMMUNE

Det Boligsociale Fællessekretariat

SDU

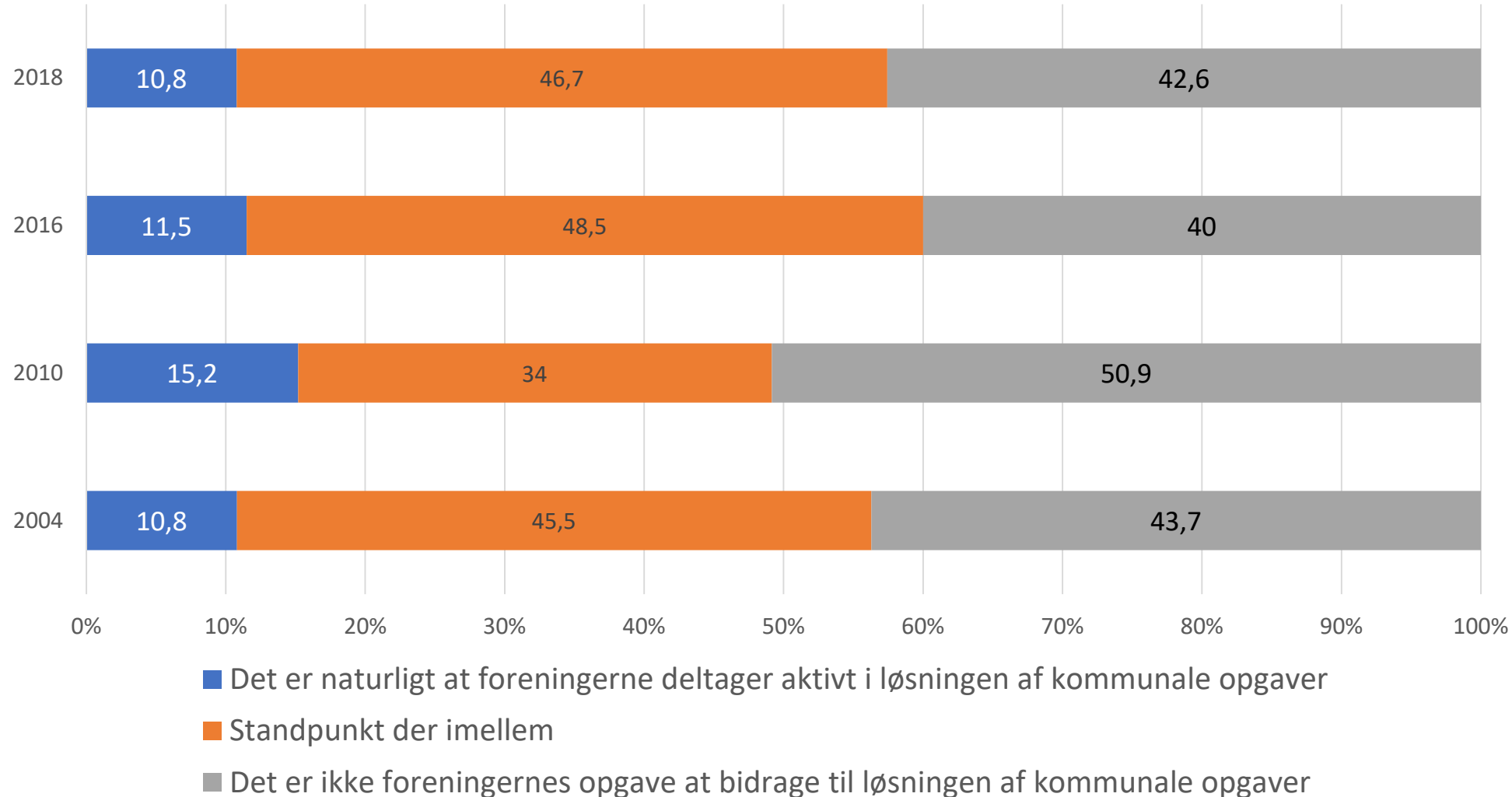
Samarbejde på det grønne område

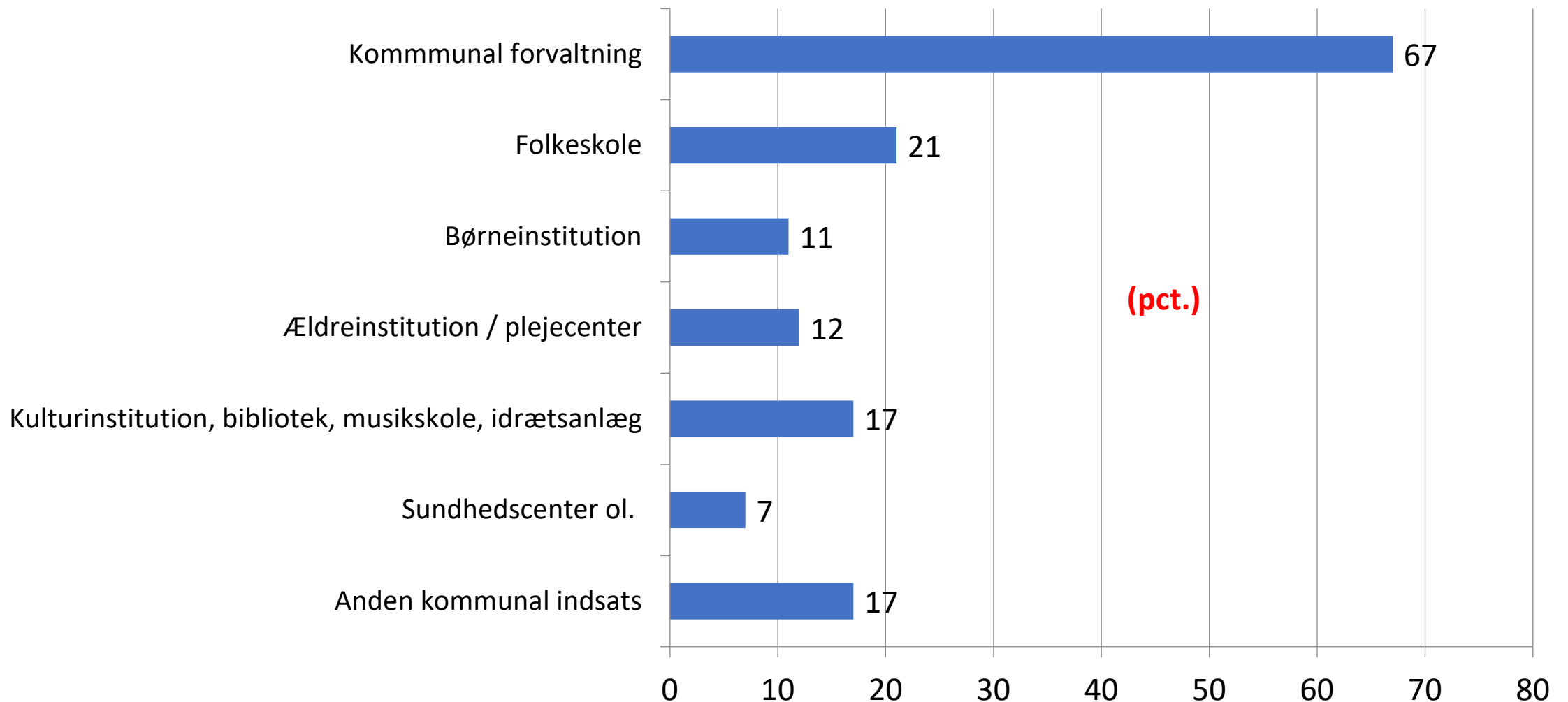
Værdien af samarbejde på det grønne område?

- Engagerer borgerne og civilsamfundet i 'den grønne dagsorden'
 - Ansvar for naturen
 - Et aktivt udeliv
 - Opleve værdierne i naturen
- Bidrager til løsning af opgaver, som kommunerne ikke selv kan klare
- Skaber meningsfulde fællesskaber
- Bidrager til sundhed og større livskvalitet

Principielt mener foreningerne ikke, at det er deres opgave at løse kommunale opgaver

Men de fleste foreninger samarbejder og forholdsvis mange 'grønne foreninger' gør det (2018). Samarbejde med

Foreninger for 'miljø og natur', 'dyrebeskyttelse' og 'andet'

Forskellige former for samarbejde

- Demokratisk selvstyre (Parallel leg)

- Co-implementation

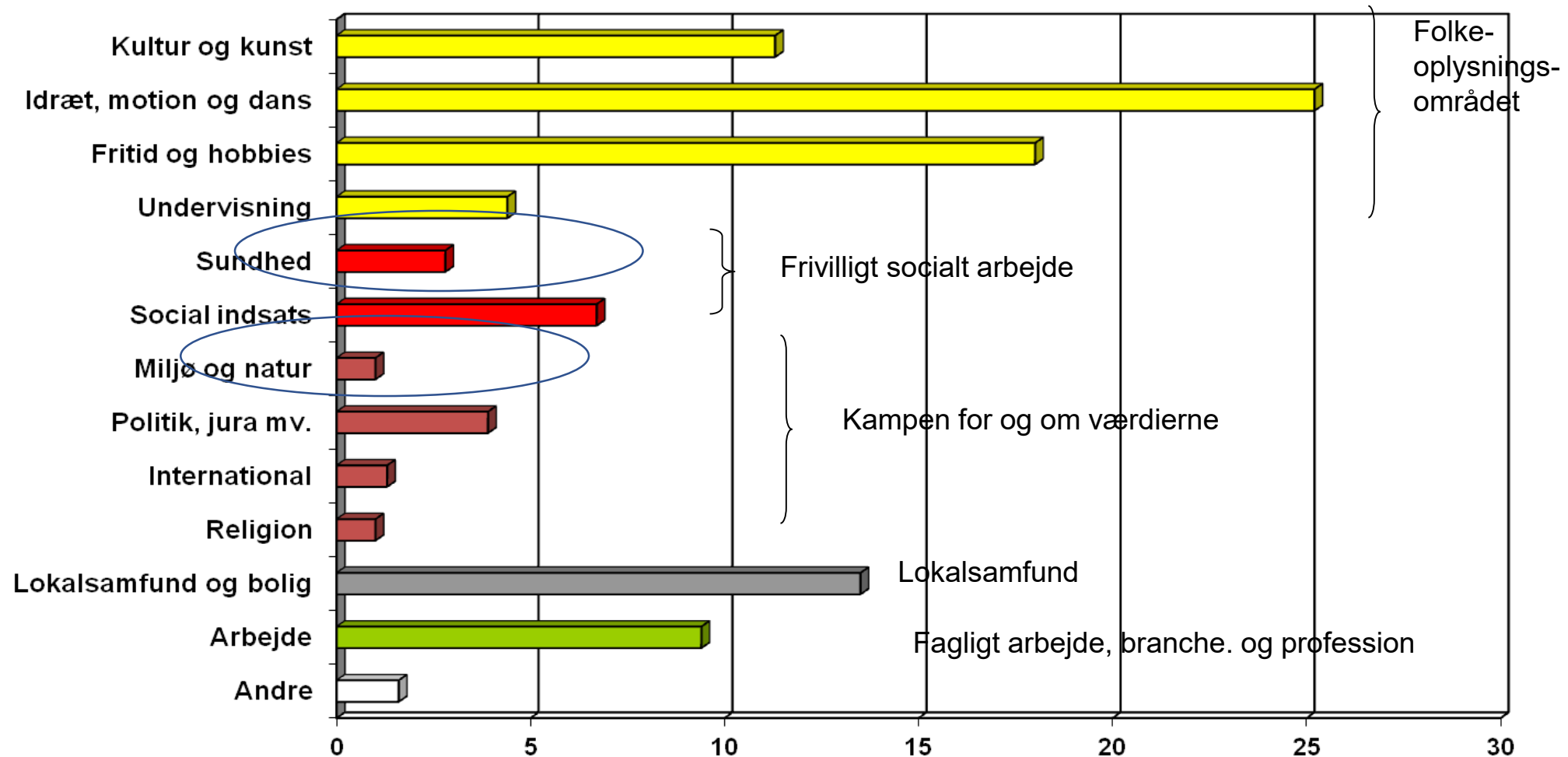
- Co-design

- Samskabelse (Rolleleg)

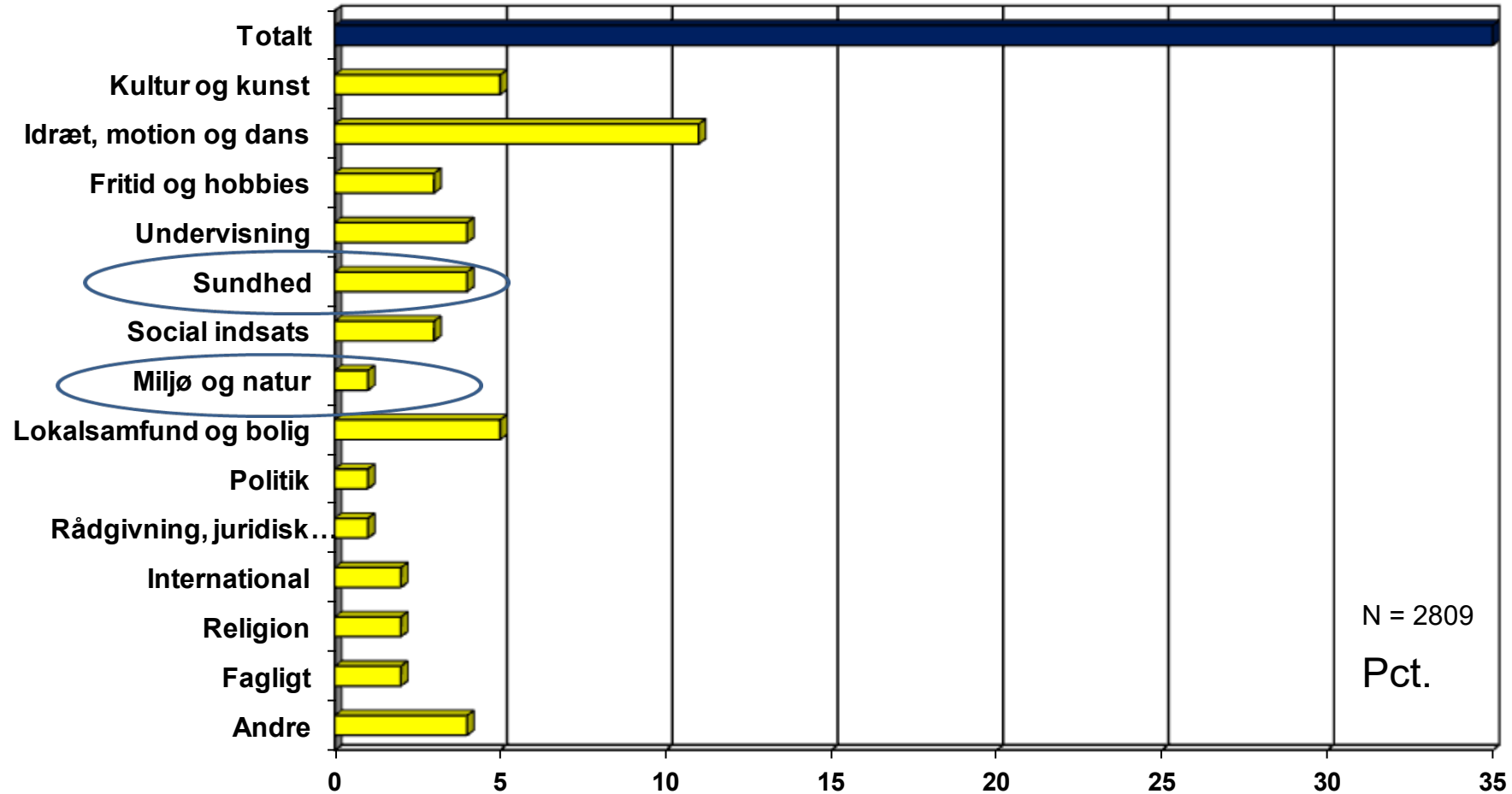
- Co-initiative

Få foreninger inden for 'miljø og natur' og 'sundhed'

Forholdsvist få der arbejder frivilligt inden for 'miljø og natur' og 'sundhed'

Andel af den voksne befolkning som udfører et frivilligt arbejde inden for den seneste måned

Hvilke foreninger kan 'bruges' på det grønne område?

- **Foreninger som kæmper for naturen:**
 - Naturfredning, friluftsliv, miljø, foreninger for naturliv mv.
- **Foreninger som bruger naturen:**
 - Idræt, spejdere, fritidsfiskere mv.
- **Foreninger hvis medlemmer 'bor i' naturen:**
 - Grundejerforeninger, borgerforeninger

1. Foreninger og frivillige der organiserer aktiviteter i naturen (demokratisk selvstyre)

- Idrætsforeninger: Løb, cykling, vandaktiviteter mv.
- Spejdere og andre børne- og ungdomskorps
- Foreninger for friluftsliv, natur mv.: Organiserer fx fugleture og lignende naturoplevelser.
- Patientforeninger og socialhjælpsforeninger: fx når Diabetsforeningen står for vandreture.
- Frivillige grupper der står for motions- og naturaktiviteter (motionsguider, stavgangsgrupper ol)

SAMARBEJDET GÅR UD PÅ AT SKABE GODE VILKÅR FOR DENNE FRIVILLIGE ORGANISERING

2. Foreninger og frivillige der har ansvar for udendørs rum og steder (co-design og co-implementation)

- Foreninger som står for udendørs støttepunkter
 - Fx Mountainbike-klub som står for udvikling, anlæggelse og pasning af mountainbikespor i skoven
 - Foreninger der anlægger og passer shelters
- Foreninger og frivillige som passer naturområder, fx
 - Grundejerforening som passer et grønt areal i boligkvarteret
 - Høslætforeninger der passer større naturområder
 - Boligforening som har ansvaret for naturlegeplads
 - Fiskeforening som passer en del af et vandløb (fx etablering af gydebanker)

SAMARBEJDET GÅR UD PÅ AT DEFINERE GENSIDIGE FORPLIGTELSER

3. Foreningers involvering i udarbejdelse af politikker og planer (Co-initiative)

- Lokalplaner
- Friluftslivspolitik
- Spildevandsplan
- Naturplan
- Ol.

**SAMARBEJDET GÅR UD PÅ AT SIKRE EN REEL OG ÅBEN
DEMOKRATISK PROCES**

Hvad samarbejdes der om på det grønne område (2015 - 16)

Afkobling af regnvand fra veje og grunde

Affaldssortering og genbrug

Anvendelse af grønne områder

Bekæmpelse af bjørneklo

Bekæmpelse af skadedyr, mink mv. på kommunale arealer

Brugen/funktioner i arealforvaltning

Cyklisme

Dialogforum for vandløb

Drift af grønne områder

Etablering af hundeskov

Etablering af en Geopark

Friluftspjeker (f.eks. Mountainbikespor)

Hvad samarbejdes der om på det grønne område?

Grønne Partnerskaber for etablering og drift af friluftaktiviteter og naturområder

Hjertestier og vandrestier

Indretning og placering af legepladser

Indvielse af ny skov

Indvielse Naturcenter

Klimaindsatsen

Koklapperlaug

Landskabsanalyse

Lokalplaner

Naturgenopretning

Naturpleje

Hvad samarbejdes der om på det grønne område?

Naturprojekter

Naturvejlederarrangementer

Nyindretning af rideskov

Oprensning af gadekær

Pleje af naturarealer, gravhøje mv.

Pumpeopgaver

Tilsyn og kontrol - vandløbsvedligeholdelse

Udarbejdelse af Naturpolitik

Udarbejdelse af spildevandsplan om pileanlæg

Vandløbsrestaurering

Vådområder

Åturisme

Eksempler på samarbejde der er undersøgt

Samarbejde om vandløbspleje

- Undersøgt i to kommuner: Odense og Faxe
- Samarbejde mellem kommune og lystfiskerforeninger
- Etableret på initiativ fra foreningerne
- ‘Noget for noget’:
 - Kommunen får løst en opgave den hverken har økonomi eller kompetence til
 - Lystfiskerne får bedre fiskevand

Samarbejde om anlæggelse af MTB-spor

- Undersøger samarbejdet om etablering af MTB-spor mellem tre kommuner, Naturstyrelsen, frivillige MTB-sporbyggere og lodsejere for at
 - identificere, vurdere og anbefale forskellige samarbejdsmodeller.
- Støttet af bl.a. Friluftsrådet
- Forskning er ikke afsluttet: Forventede fund:
 - Svært at opretholde den indledende begejstring og engagement over tid.
 - Vanskeligere at fastholde samarbejdet og engagement, når sporene skal 'driftes' (vedligeholdes mv.)
 - Kommunale 'koblingspersoner' medierer kontakten mellem kommune og frivillige
 - Hvis kommunen tager for meget over, trækker de frivillige sig.

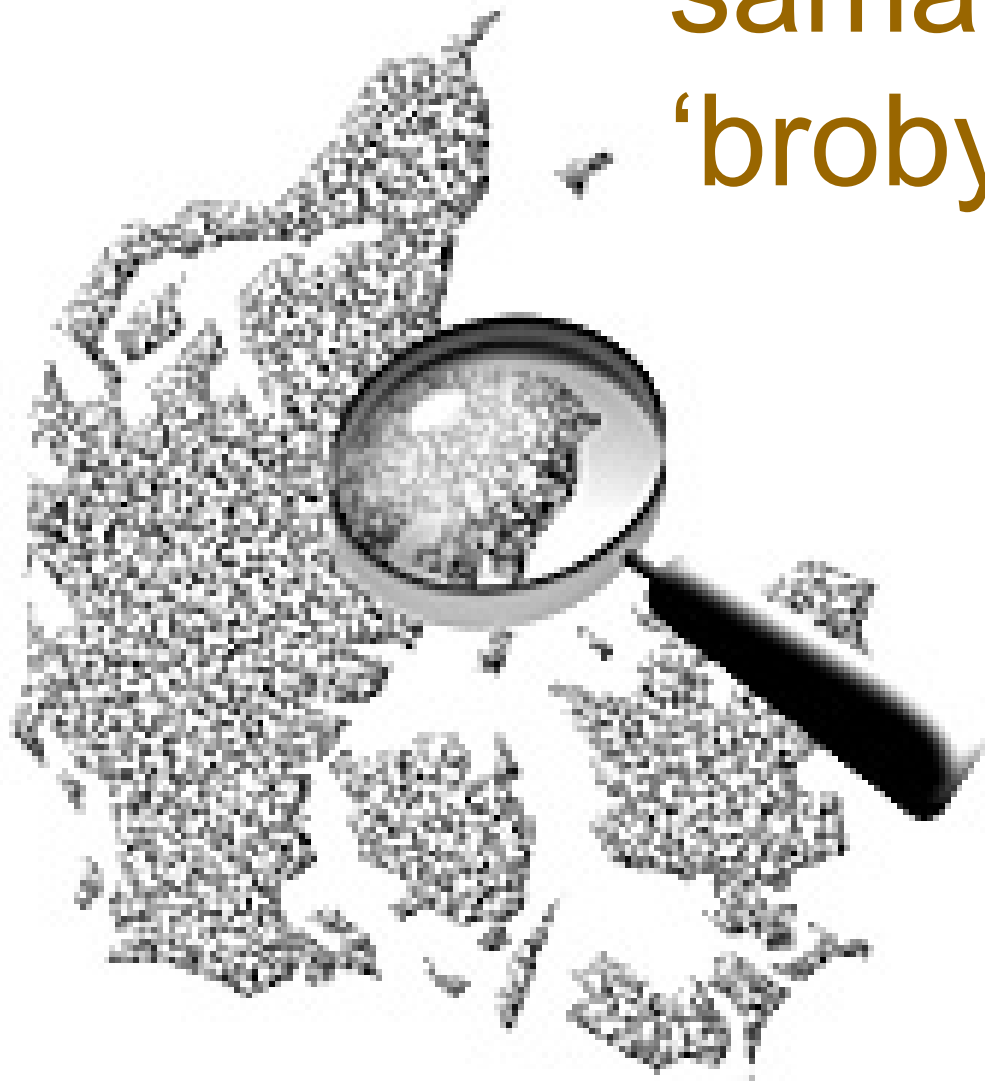

Samarbejde om brug af Pipstorn skov

- Ejeren giver offentligheden, institutioner og foreninger adgang til skoven over en tiårig periode
- Kommunen betaler 'lejeudgiften' til skovejeren (med støtte fra fonde, dækker udgifterne til faciliteter i skoven (fx shelters) og initierer aktiviteter
- Institutioner og foreninger benytter skoven og bidrager med frivillig arbejdskraft til etableringen af bl.a. faste poster til orienteringsløb.
- Analysen af samarbejdet viser at foreningerne
 - i begrænset omfang benytter skoven, fordi den er for lille til fx orienteringsløb
 - ikke er villige til at overtage (noget af) udgiften til lejen, når kommunens engagement i projektet hører op
 - trækker sig hvis den kommunale styring er for stærk

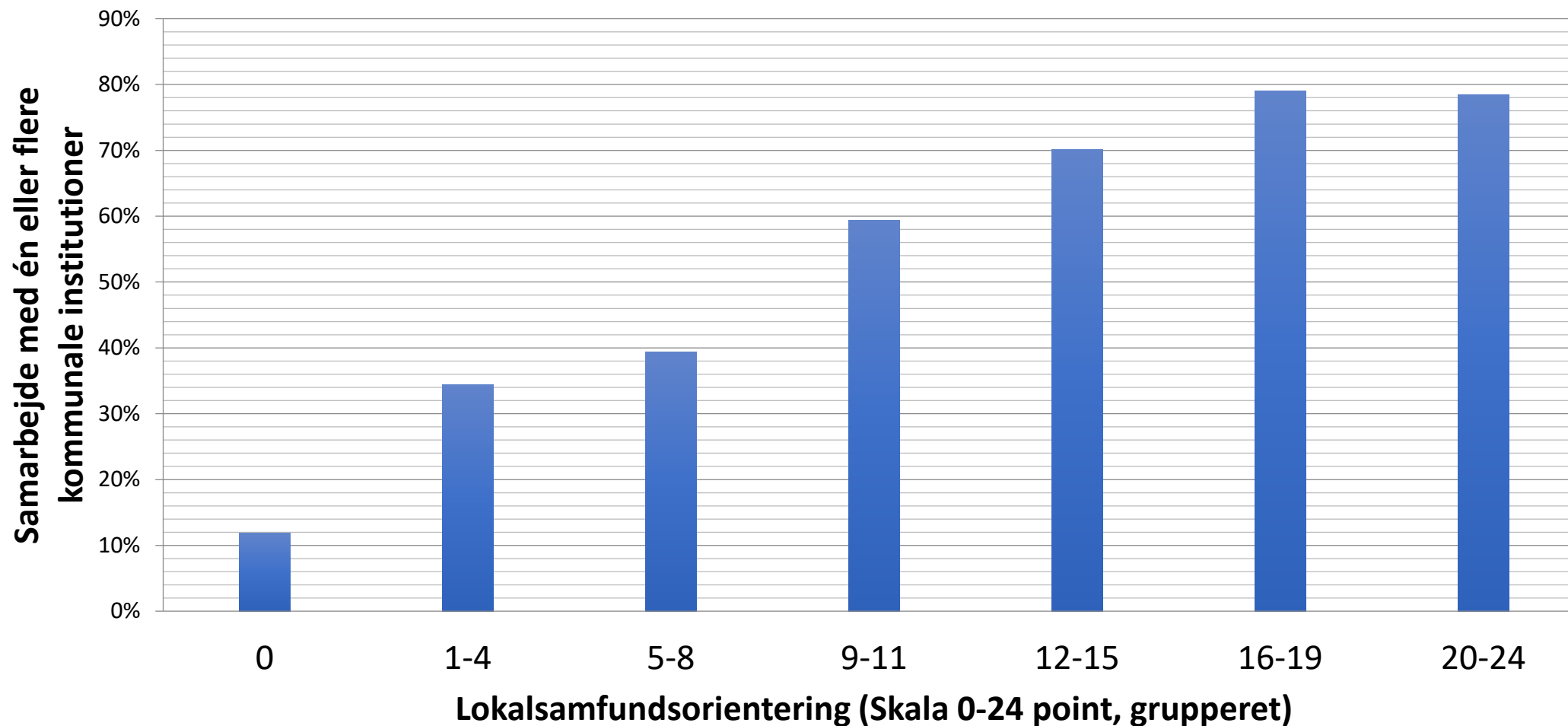
Hvad fremmer samarbejdet og 'brobygningen'

Hvad er fremmende for samarbejdet?

1. At opgaven løses bedst ved et samarbejde
2. At parterne har fælles målgrupper og interesser
3. At samarbejdspartnere ser en gevinst ved samarbejdet i forhold til egne interesser
4. At hver samarbejdspartner får en ROLLE i samarbejdet, som partneren er tilfreds med
5. At der er kapacitet og ressourcer til samarbejdet
6. At der er gode (kommunale) vilkår for samt tradition for samarbejdet
7. At parterne har en forankring i lokalsamfundet

Stærk sammenhæng mellem foreningers lokale forankring og samarbejde med kommunal institution

Særlige udfordringer for brobygningen på det grønne område

Hvilke dele eller sider af 'det grønne område' vil og kan civilsamfundet deltage i / stå for?

- Aktiviteter i naturen?
- Formidling af naturen?
- Ansvar for 'installationer' i naturen?
- Forvaltning / pasning af naturområder?
- Indflydelse på 'natur-politikken'?

Særlige udfordringer for samarbejdet

- En stærkere involvering af civilsamfundet i udviklingen, forvaltningen og anvendelsen af naturen forudsætter at stat og kommuner (og visse natur- og miljøorganisationer) tør at overlade det til borgerne og deres foreninger
- Det faglige logik hos de 'professionelle' naturforvaltere er (givetvis) meget forskellig fra de fleste foreningers og frivilliges logik på området
- Borgernes – og deres foreningers – interesser er meget forskellige.

